

Relația dintre China și organizațiile internaționale generatoare de securitate

The relationship between China and security-generating organizations

Lt. Ionela Cătălina MANOLACHE*

*Comandamentul Multinațional de Divizie Sud-Est București, România
e-mail: catalinagrigore31@yahoo.com

Abstract

La momentul actual, mediul internațional se caracterizează prin complexitate. Securitatea globală este amenințată de numeroși factori, iar organizații specifice, precum NATO, OSCE sau ONU, depun eforturi pentru eliminarea sau minimizarea acestor provocări. Un element important în acest sens îl constituie evoluția economică a statelor. Supremația economică aduce cu sine avantaje și în alte domenii de dezvoltare, precum cel politic, social sau militar. China este statul care a surprins întreaga lume prin capacitatea sa de evoluție pe plan economic, devenind un actor important în domeniu într-un timp relativ scurt. Acest statut îi oferă atât beneficii, cât și numeroase obligații, printre care aceea de a coopera cu organizațiile de securitate în vederea dezvoltării unui climat de pace la nivel internațional. Tocmai de aceea statul chinez trebuie să mențină o bună relație cu aceste organizații și să depună eforturi pentru a genera securitatea proprie, dar și pe cea colectivă, asigurând un climat de pace și fiind un exemplu pentru alte structuri.

Currently, the international environment is characterized by complexity. Global security is threatened by numerous factors, and specific organizations like NATO, OSCE, or the UN strive to eliminate or minimize these challenges. In this regard, an important element is the economic evolution of states. Economic supremacy is accompanied by advantages in other areas of development such as the political, social, or military. China is the state that has surprised the whole world with its ability to evolve economically, becoming an important actor in the field in a relatively short time. This status brings both benefits and numerous obligations, including the need to cooperate with security organizations to develop a climate of peace at the international level. That is precisely why the Chinese state must maintain good relationships with these organizations and make efforts to generate its own collective security, ensuring a climate of peace and setting an example for other structures.

Cuvinte-cheie:

China; NATO; OSCE; ONU; cooperare; provocări; securitate.

Keywords:

China; NATO; OSCE; UN; cooperation; challenges; security.

În ultimele decenii, China a renunțat la imaginea de stat izolat, separat de restul comunității internaționale și s-a evidențiat drept unul dintre cele mai dezvoltate state ale lumii. În special în ultimii ani, statul a evoluat semnificativ din punct de vedere economic, îndreptându-se rapid spre topul celor mai importante state sub aspect economic. Acesta este și motivul pentru care organizațiile internaționale și cele mai influente state ale lumii au început să acorde o atenție deosebită politicii externe, obiectivelor și comportamentelor Chinei. Însă, în cazul acestui stat atipic pentru statele vestice, este necesară înțelegerea procesului de luare a deciziilor și factorii care influențează politica și motivațiile.

Comparativ cu alte state, majoritatea deciziilor referitoare la politica externă a Chinei sunt exprimate într-un consiliu de experți, care acționează sub supraveghere, însă din care nu fac parte membri ai guvernului. Toate deciziile oficiale sunt luate de acest consiliu, iar tot ce se discută între diplomații chinezi și omologii lor din alte state, dacă nu este înregistrat în discuțiile acestui consiliu, este considerat ca fiind discuții libere, neoficiale. Tot pentru a evita transmiterea unui mesaj greșit privind politica sa externă, China a înființat un grup strategic de analiză și orientare a relațiilor internaționale (Xue 2014).

Poziția economică a Chinei îi oferă acesteia avantajul de a influența și alte state, în special pe cele cu care se învecinează, dar și state cu care colaborează pe parte economică. Politica externă a Chinei afirmă dorința statului de a stabili și de a menține pacea la nivel internațional, cu scopul principal de a-și asigura independența proprie, suveranitatea și integritatea teritorială. China dorește, de asemenea, să sprijine crearea unui cadru internațional favorabil pentru impunerea reformelor chineze și caută soluții pentru deschiderea sa spre construcție și reformă și pentru a obține supremația economică, dar și pe alte planuri, dacă aceasta va fi posibil.

China s-a remarcat prin voința cu care a învățat din experiențele anterioare. Prin politica sa externă, China declară că urmărește menținerea avansului în același timp cu alte state, fiind interesată de obținerea unor beneficii pe care le-ar putea avea doar lucrând împreună. Pe de altă parte însă, China încă menține relațiile înghețate cu unele state ale lumii. Spre exemplu, statul are relații diplomatice cu doar 178 din cele 193 de state membre ale Organizației Națiunilor Unite (ONU). De asemenea, nici relațiile cu statele occidentale nu sunt foarte bune, statul chinez considerând, pe alocuri, că nu este tratat egal și drept, în raport cu poziția pe care o ocupă. Cel mai mare conflict care încă menține China într-o poziție de insecuritate și pentru care nu primește votul de încredere de la statele vestice este cel referitor la suveranitatea Taiwanului, la care se adaugă și altele mai mici, care țin de disputele privind frontierele cu Japonia sau cu India (Dotson 2014).

Începutul acestui secol a fost unul de succes, întrucât, oficial, China s-a evidențiat ca un stat cu cea mai mare creștere economică din întreaga lume. Influența sa s-a revărsat în special asupra unor state de pe continentele asiatic și African, și mai puțin asupra Europei sau Americii.

China a început să fie interesată de crearea unor relații cu restul comunității internaționale în anii '90 și a intensificat această legătură un deceniu mai târziu, când și-a extins relațiile cu numeroase state de pe glob, colaborând în multiple domenii, precum economic, sociocultural sau chiar militar. Începutul mileniului trei a venit cu schimbări semnificative și în ceea ce privește relațiile chino-americe. Cele două state au revenit la relații mai bune, iar marile puteri ale lumii și-au întărit relațiile cu statul asiatic.

Anul 2008 a fost unul cu o semnificație aparte pentru China, întrucât a fost anul în care statul și-a câștigat rolul de actor principal în plan regional, dar și global în domeniul economic, întrucât a obținut cea mai mare creștere economică pentru mulți ani la rând. Deși, pentru occidentali, începând cu anul 2008 au urmat ani grei, marcați de criză, lipsuri și nemulțumirea cetățenilor, China obținea un avans considerabil, fapt ce i-a facilitat creșterea încrederii și adoptarea unei poziții din ce în ce mai agresive pe plan internațional. Efectul a fost unul contrar, iar China a început să își piardă credibilitatea. Ulterior depășirii momentului crizei de către întreaga comunitate globală, începând cu anul 2011 China urmărea să recâștige încrederea celorlalte state și să convingă că nu reprezintă o amenințare, ci mai degrabă un stat care urmărește să crească din punct de vedere economic într-o manieră pașnică și responsabilă.

Liderul chinez Xi Jinping a venit cu o nouă viziune asupra imaginii pe care China ar trebui să o afișeze și a impus o politică externă activă, care să exprime dorința de modernizare a statului, de crearea a unui mediu extern pașnic, în care China să se dezvolte, în special din punct de vedere economic.

În plan militar, China dispune de o armată modernă și numeroasă, care poate deveni în orice moment un instrument valoros pentru liderii chinezi, în cazul unor dezacorduri regionale sau chiar globale. Însă, armata chineză a fost foarte puțin testată în ultimele patru decenii și abia după izbucnirea conflictului dintre Rusia și Ucraina, liderii militari au început să își pună problema antrenării forțelor militare prin executarea unor exerciții demonstrative, prin participarea la executarea unor exerciții în comun cu forțele aliate sau cu vecinii cu care statul are relații armonioase (Beslin 2013).

Relația dintre China și Organizația Națiunilor Unite

În plan internațional, ONU continuă să fie unul dintre cei mai importanți actori în ceea ce privește politica de guvernare globală. Atunci când vine vorba de probleme care țin de pacea și securitatea pe plan mondial, Consiliul de Securitate al ONU reprezintă organul abilitat pentru rezolvarea acestor divergențe. Indiferent de problema cu care națiunile s-au confruntat, sarcina principală a ONU a fost să intervină rapid și eficient astfel încât situația să revină la normalitate. ONU urmărește menținerea unui climat de pace la nivel mondial și a condamnat de fiecare dată ieșirile violente ale unor actori statali.

Consiliul de Securitate al ONU este alcătuit din cinci membri permanenți: China, Franța, Rusia, Regatul Unit al Marii Britanii și Statele Unite ale Americii (SUA). Acești membri își exercită dreptul la vot, drept ce oferă oricărui dintre cei cinci membri posibilitatea de a preveni adoptarea oricărui tip de rezoluție. Până în anul 2019, China și-a folosit dreptul de vot doar de 14 ori. Comparativ, SUA au votat 80 de rezoluții din anul 1971 până în prezent. Ceea ce atrage atenția este faptul că ultimele voturi ale Chinei s-au aliniat cu cele ale Rusiei, în special în problema conflictului din Ucraina. Abia în luna martie a anului 2023, China a votat o rezoluție diferită de cea a Rusiei, aceasta constând în recunoșterea de către China a agresiunii Rusiei asupra Ucrainei și a statutului de agresor al Rusiei. De asemenea, cei doi actori s-au poziționat de aceeași parte și în privința conflictului din Siria. În anul 2018, China nu a votat rezoluția care ar fi stabilit mecanismul de investigare a folosirii armelor chimice în Siria. Însă, după 4 zile de la votarea acestei rezoluții, China a votat o altă rezoluție care avea ca scop condamnarea acțiunilor SUA de pe teritoriul Siriei. Ulterior, cele două state partenere, China și Rusia, au votat o rezoluție pentru încetarea focului în Siria, însă acest fapt i-a permis Rusiei să-și continue operațiunile militare în acest stat ([Ropot 2018](#), 115-119).

Așa după cum am amintit anterior, China este membru privilegiat al ONU, dar și unul dintre cei cinci membri permanenți ai Consiliului de Securitate și face parte din această organizație încă de la înființarea ei, în 1945. În general, China s-a evidențiat ca un membru pragmatic, întrucât în timpul procesului de deliberare în cadrul Consiliului de Securitate, a judecat, în repetate rânduri, în funcție de o utilitate aparent practică a problemei dezbătute și s-a poziționat neutru sau chiar contrar celorlalte state membre, îngreunând procesul de luare a unei decizii. Pe de altă parte, au existat și situații în care China a luat atitudine din proprie inițiativă în probleme care țin de pacea și securitatea la nivel global.

În ultima vreme, China a acordat o atenție specială operațiilor de menținere a păcii, în calitate sa de stat membru al ONU. Statul s-a implicat activ, în special prin prisma reevaluării intereselor naționale proprii și a poziției sale de stat dezvoltat economic. China și-a ajustat propria politică, în funcție de cea a ONU, acordând un interes aparte rolului acestei organizații. Ultimii ani au fost marcanți în ceea ce privește relația China – ONU, statul ajungând chiar la adaptarea propriei diplomații la principiile de cooperare, dialog și evitare a confruntărilor și arătând o flexibilitate mai mare față de problemele care afectează comunitatea internațională. Însă, deși în unele probleme, China abordează situația conform celorlalte state membre ale Consiliului și condamnă, prin rezoluții, atitudinea și activitatea acestui stat, în alte cazuri, precum agresiunea Rusiei asupra Ucrainei, a evitat să se poziționeze împotriva Rusiei. Acest fapt a adus noi semne de întrebare în privința intențiilor Chinei, marile puteri devenind din nou precaute și condamnând statul chinez pentru poziția pe care a adoptat-o. China a evitat cu grijă să condamne Moscova pentru invadarea Ucrainei, iar această atitudine a dus la reducerea șanselor de oprire a acestui război prin negocieri. Atitudinea Chinei a adus-o în poziția de jucător dublu, care menține

parteneriatul cu statul rus, dar care are în vedere și colaborarea cu statele occidentale. ONU este o organizație care urmărește rezolvarea pașnică a conflictelor prin măsuri diplomatice, iar autoritatea sa trebuie să fie menținută și recunoscută. După anul 2000, China a lucrat intens pentru a se integra în comunitatea internațională prin promovarea aceluiași măsuri ca și ONU. Sprijinul Chinei față de ONU în ceea ce privește conflictele internaționale a crescut progresiv, singurul punct de cotitură, de altfel, unul foarte important, a fost cel ce ține de agresiunea Rusiei asupra Ucrainei. Chiar dacă sprijină organizația în alte conflicte de pe glob, China încă lasă semne de întrebare cu privire la încrederea pe care organizația și alte state o pot avea în ea, deoarece s-a poziționat contrar lor ([Spakowshi 2009](#)).

Dacă în trecut China era reticentă în a-și asuma un rol activ în cadrul organizației, la momentul actual statul este unul dintre cei mai mari contributory la bugetul organizației. Statul susține puternic și operațiile de menținere a păcii, desfășurate sub egida ONU, fiind al doilea cel mai mare contributor la bugetul organizației și unul dintre statele care participă semnificativ cu resurse umane la aceste operații de sprijin al păcii. Prin aceste acțiuni, China și-a câștigat capacitatea de a-și exercita influența diplomatică și politică la nivel mondial. Chiar dacă, decenii la rând, China s-a opus operațiilor de menținere a păcii, în 1990 având doar 5 militari trimiși în operații de menținere a păcii, numărul lor a crescut foarte mult, depășind 3.000 de militari în 2015 și 2.000 de militari în prezent ([EPP 2020](#)).

În ceea ce privește China, acest stat pare să aibă în vedere și alte interese materiale și economice și continuă un joc dublu. Acest lucru reiese din intențiile sale de a menține relația cu state amenințate cu sancțiuni din partea ONU. Un alt exemplu este cel referitor la votarea unui draft, din anul 2019, pe care China l-a votat și care se referea la criza politică și umanitară din Venezuela, stat în care China are interese politice și economice. De asemenea, poziția de membru permanent în cadrul ONU este un atu important al Chinei, pentru a împiedica sprijinirea unor state care au recunoscut oficial Taiwanul ca țară.

În continuare, relația dintre China și ONU pare să aibă unele lacune, existând neînțelegeri pe subiecte foarte importante pentru securitatea globală. Deși încearcă să mențină un ton pașnic, ieșirile periodice ale Chinei lasă semne de întrebare pentru liderii lumii și mențin urma de îndoială cu privire la intențiile acestui stat și la rolul pe care îl joacă, în calitatea sa de important actor regional și mondial.

Relația dintre China și Organizația Tratatului Atlanticului de Nord

Până la începutul acestui mileniu, relația dintre China și Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (NATO) era aproape inexistentă. Însă, după ce statul chinez a început să se dezvolte și să își schimbe strategia de politică externă, dialogul politic

cu NATO a început să evolueze, iar în anul 2010, cele două entități colaborau și pe plan militar.

De principiu, angajamentul NATO față de China este unul preponderent politic. După anul 2010, China și NATO au început să colaboreze în domeniul militar, să se implice în problematica Coreei de Nord, a Mării Chinei de Sud, în combaterea pirateriei ori în ceea ce privește reformele militare de apărare ale Chinei. De-a lungul timpului, s-a discutat inclusiv despre participarea la cursuri specifice NATO sau la planificarea unor exerciții în comun ([Ropot 2018](#), 115-119).

Chiar dacă aceste discuții au avut loc, nu există o cooperare propriu-zisă între cele două entități, aceasta fiind oarecum neglijată. Mai degrabă, China preferă să colaboreze individual cu state aliante ale NATO, întrucât evită o discuție directă și o implicare activă în problematica securității internaționale, terorismului și în alte tematici asemănătoare. Statele membre ale NATO evită o colaborare directă cu China, din cauza puterii economice pe care acest stat o deține, dar mai ales din cauza stilului autoritar de conducere, ambițiilor de extindere teritorială și impredictibilității în procesul decizional.

Deși s-a poziționat diferit față de țările occidentale în problematica conflictului dintre Rusia și Ucraina, China nu reprezintă, pentru moment, o amenințare pentru zona euroatlantică. China urmărește extinderea militară spre zona Atlanticului, a Mediteranei și în Arctic și urmărește crearea unor legături de apărare cu Rusia, alături de care colaborează pentru dezvoltarea tehnologiei rachetelor cu rază lungă, a avioanelor, portavioanelor ori submarinelor cu capacitate de atac nucleară. Câțiva aliați și membri ai NATO resimt influența și implicarea Chinei în mai multe domenii și o învinovătesc pentru mai multe probleme care au apărut și s-au dezvoltat în ultimii ani. Unii dintre aceștia consideră China vinovată de atacuri cibernetice, de campanii de dezinformare sau de pandemia de Covid-19. De partea cealaltă, China are propriile ambiții și urmărește să ocupe poziția de lider mondial în domeniul economic sau în cel al inteligenței artificiale.

Relațiile actuale dintre China și NATO sunt, mai degrabă, încordate, în special din cauza cooperării tot mai intense dintre China și Rusia. Unele state din NATO percep China ca pe un rival pentru influență, în vreme ce altele o consideră un partener comercial. NATO, ca organizație, nu consideră China un adversar și nu urmărește inițierea unui război rece cu puterea asiatică. Spre deosebire de aceasta, Alianța este o comunitate democratică, ce urmărește menținerea păcii regionale și internaționale și care depune eforturi pentru asigurarea securității colective.

Pe viitor, cel mai indicat ar fi ca NATO să fie dispusă să ofere o poziție de putere și de siguranță actorilor internaționali, sporind astfel colaborarea aliaților și membrilor cu China, fiind capabilă să îi protejeze, în cazul unor eventuale constrângeri ale Beijingului. O altă măsură de precauție pentru NATO, în fața unor posibile intenții

belicoase ale Chinei constă în înțelegerea capabilităților, activităților și intențiilor statului asiatic, astfel încât acestea să nu afecteze securitatea euroatlantică și să nu dea curs unor riscuri, amenințări sau oportunități ([Beslin 2013](#)).

Indiferent de divergențele existente între NATO și China, este necesară prezența unei colaborări între cele două, întrucât ele pot obține rezultate foarte bune în domenii precum cel cibernetic, hibrid, controlul armamentului sau neproliferarea armelor.

Relația dintre China și Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa

O primă cooperare între China și Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) a început în anul 2003, odată cu solicitarea transmisă de ambasadorul chinez la Viena pentru inițierea unei întrevederi cu secretarul general al organizației. Ulterior, reprezentanții chinezi au participat la conferințe OSCE, desfășurate în Thailanda, Mongolia sau Coreea.

Această legătură nu putea fi evitată, mai ales prin prisma graniței comune pe care China o are cu patru state membre ale OSCE: Rusia, Kazahstan, Kârgâzstan și Tadjikistan. Având în vedere poziția Chinei, aceasta și-a stabilit relații economice puternice cu vecinii săi, mai ales datorită interesului față de resursele energetice din Rusia și din Asia Centrală. În plus față de interesul economic, China și-a arătat și influența regională în privința securității, asigurându-le vecinilor săi resursele necesare astfel încât aceștia să se simtă protejați.

Pe plan diplomatic, OSCE nu înțelege intențiile Chinei, întrucât nu este familiarizată cu modul de conducere și cu sistemul de comandă și control existent. Pentru organizație, China reprezintă atât o oportunitate, cât și o mare provocare. La momentul actual, OSCE menține relații de colaborare cu China, însă acestea nu sunt foarte dezvoltate. Abia 10 ani mai târziu de la prima interacțiune cu OSCE, a început China să se afirme în cadrul organizației prin investiții în infrastructura portuară din Europa de Vest, prin investiții în diverse regiuni din Asia Centrală, Europa de Est sau Balcanii de Vest ori în alte domenii precum dezvoltarea infrastructurii IT sau educație.

Relația dintre cele două entități a fost afectată de dezbaterile referitoare la dublul joc al Chinei, mai ales în ceea ce ține de regiunea Xinjiang. China nu vrea să accepte ideea deschiderii unui dialog cu privire la drepturile omului și ale minorităților, iar OSCE insistă asupra acestei problematice. De asemenea, un alt aspect care împiedică o relație foarte bună între China și OSCE îl reprezintă competiția pentru putere, existentă între China, SUA și Rusia. Prin prisma acestei lupte continue, a intervenit un declin în aprecierea multilateralismului și soluțiilor de cooperare. La baza OSCE, stau principii precum consensul și compromisul, iar această competiție afectează rolul său, întrucât relațiile dintre principalii actori mondiali au mult de suferit.

La Shanghai s-a creat o organizație care cooperează în domeniul politic, militar, economic, energetic sau cultural. Este vorba despre Organizația de Cooperare de la Shanghai (OCS), alcătuită din state din Europa, Orientul Apropiat, Asia Centrală și Asia de Sud-Est. OSCE urmărește o colaborare cu OCS, în special cu China, datorită poziției sale geografice, activităților comune, dar mai ales datorită rolului de jucător activ în privința securității internaționale (Eremia 2020).

O primă soluție care ar putea ajuta la întărirea relației dintre China și OSCE ar putea-o constitui un angajament constructiv între acestea în domenii de interes comun, cum ar fi lupta împotriva corupției, managerierea unor probleme care țin de mediu, îmbunătățirea cooperării economice pentru revenirea de după pandemia de Covid-19 și conflictul din Ucraina. China acționează în direcția unei bune colaborări prin investiții de miliarde de dolari pentru crearea unor coridoare economice între Europa și Asia Centrală, prin care se conectează cu Orientul Apropiat, Africa, Asia de Sud-Est sau India (Xue 2014).

Concluzii

China este statul-surpriză al secolului XXI, care a evoluat foarte mult, în special pe parte economică. Această poziție i-a sporit importanța și în alte domenii și a atras asupra sa atenția tuturor actorilor importanți, fie că este vorba de admirație sau de precauție. Politica externă a Chinei promovează un stat care militează pentru o lume armonioasă, în care să existe avantaje reciproce și beneficii comune și adoptă o atitudine tolerantă și deschisă în susținerea comerțului multilateral, promovând, de asemenea, integrarea diferitelor civilizații și asumându-și rolul de important actor internațional.

La momentul actual, China are capacitatea de a prelua puterea în plan internațional și poate trasa o direcție clară cu privire la viitorul mod de acțiune în domeniul economic, militar, informațional ori social. Acest rol de superputere nu îi poate fi contestat Chinei, întrucât statul s-a implicat constant în problemele de interes internațional și este membru activ în majoritatea organizațiilor. Indiferent despre ce conflict a fost vorba, China a fost un actor important, care a avut un cuvânt de spus și oricare ar fi fost poziția sa, a fost una de care s-a ținut cont și a influențat și alte state în deciziile luate.

Referințe

Beslin, Shaun. 2013. *China and the global order: signalling threat or friendship?* Vol. 89. Oxford: International Affairs Press.

Dotson, John. 2014. *Political factions and spicy gincer: elder networks in PCR politics.* Washington: Global Research and Analytics.

EPP. 2020. „Relațiile UE – China”. <https://www.eppgroup.eu/ro/zona-presei/publicatii/relatiile-ue-china>.

Eremia, Cristian. 2020. „Organizația de Cooperare de la Shanghai și BRICS – perturbate de conflicte între India, China și Pakistan”. <https://monitorulapararii.ro/organizatia-de-cooperare-de-la-shanghai-si-brics-perturbate-de-conflicte-dintre-india-china-si-pakistan-1-33443>.

Farhad, Manjoo. 2017. *Snap Makes a Bet on the Cultural Supremacy of the Camera*. New York Times.

LaSalle, Peter. 2017. ”Conundrum: A Story about Reading”. *New England Review* 38 (1): 95-109.

Ropot, Traian. 2018. „China și SUA: interese și rivalități geopolitice în zona Pacificului”. *Administrarea Publică* 2 (98): 115-119.

Spakowshi, Nicola. 2009. *National aspirations on a global stage: concepts of world/ Global history in contemporary China*. Cambridge: University Press.

Wikipedia. 2023. https://ro.wikipedia.org/wiki/Categorie:Rela%C8%9Biile_externe_ale_Chinei.

Xue, Lei. 2014. *China as a permanent member of the UNSC*. Berlin: Friedrich Ebert Stiftung Press.